

Olje- og energidepartementet
Deres ref.: 23/1753

Oslo, 11. oktober 2023

Høring - Forslag om regulering av innsyn i havvindsøknader

Det vises til Olje- og energidepartementets høringsbrev 25. september 2023 med høringsfrist 13. oktober. Norsk Arkivråd har merknader til forslaget.

Høringsfristen

Utredningsinstruksen kap. 3-3 sier bl.a. "Høringsfristen skal tilpasses omfanget av tiltaket og hvor viktig det er. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker". Norsk Arkivråd stiller seg kritisk til den korte høringsfristen. Høringen ble publisert på regjeringen sine nettsider mandag 25.09.2023 med høringsfrist fredag 13.10.2023. Dette gir en høringsperiode på kun 18 dager, noe som er langt kortere høringsfrist enn utredningsinstruksens minimumsfrist på 6 uker. Dette forslaget vil ha vesentlige virkninger og fristen burde derfor vært minst seks uker. Saker knyttet til en innskrenkning av offentleglova er av så viktig prinsipiell karakter at en forkortet høringsfrist må ha tungtveiende grunner. Vi kan ikke se at den korte høringsfristen er begrunnet og mener at tungtveiende grunner for forkortet høringsfrist ikke er til stede. Vi oppfordrer derfor OED til å utvide høringsfristen. <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2016-02-19-184/kap3-3#kap3-3>

Forslaget til unntak fra offentlighet

Høringsnotatet beskriver at sakene det foreslås bestemmelser for ligner er konkurranse, men at det ikke er snakk om en offentlig anskaffelse. Deretter slås det fast at unntaksbestemmelser i offentliglova § 23 om dokumenter knyttet til offentlige anskaffelser ikke gjelder for denne typen prekvalifisering.

Notatet peker på at offentliglova § 13 første ledd vil gjelde for store deler av innholdet i søknadene om prekvalifisering og prosjektområder for havvind, samt at opplysningene også vil være informasjon som er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2. Vi mener dette er tilstrekkelig for å ivareta behovet for unntak for innsyn i

dokumentene som forslaget omhandler.

På regjeringen.no står det (kilde [Offentlige anskaffelser - regjeringen.no](http://Offentligeanskaffelser-regjeringen.no)) *“Offentlig sektor kjøper inn varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider for om lag 600 milliarder kroner årlig. Regelverket skal sikre at pengene utnyttes best mulig, og at innkjøpene bidrar til et konkurransedyktig næringsliv.”* Virksomheter konkurrerer om kontrakter og i konkurransene vil det alltid finnes taushetsbelagte opplysninger om for eksempel løsningsforslag, pristilbud og virksomhetens fortrinn. Sladding av taushetsbelagte opplysninger er derfor en naturlig del av saksbehandlingen. Vi er enige i at det er arbeidskrevende prosesser å vurdere unntak og sørge for sladding, men at noe er arbeidskrevende er en dårlig begrunnelse for å unnta opplysninger fra offentlig innsyn. Vi mener at hensynet til demokratiske prinsipper, tillit til forvaltningen, transparens og anti-korrupsjon veier betydelig tyngre. Og at det i slike konsesjonsprosesser er spesielt viktig å ivareta dette.

Norsk Arkivråd vil derimot fastholde at retten til innsyn er grunnleggende i et demokrati og behandlingstid knyttet til kravene er en samfunnsnyttig kostnad. Åpenheten og retten til innsyn er grunnlaget for å opprettholde tilliten i samfunnet og innskrenkninger av denne retten kan medføre en mer skeptisk holdning til myndighetene og politikerne. Behovet for å ivareta den grunnleggende retten til å kontrollere forvaltningens beslutninger gjelder spesielt i saker som har stor samfunnsinteresse med en aktiv debatt med mange motstridende meninger og hensyn. Derfor er det svært viktig av sakene som berører havvind kan belyses i så stor grad som mulig.

Det er heller ikke tvil om at disse sakene knyttet til havvind innebærer store økonomiske muligheter for de involverte og for staten. Med den senere tids inhabilitetssaker i minne mener vi at det vil være svært uheldig å gi et slik generelt unntak fra innsyn til saker med mulighet for så store ringvirkninger. Vi mener at staten er tjent med å føre en mest mulig åpen linje i disse sakene og benytte seg av de allerede eksisterende hjemler for unntak som vil ivareta behovet for å beskytte opplysninger som kan påvirke konkurransen negativt, som nevnt over.

Norsk Arkivråd går derfor klart imot forslaget.

Vi er også svært kritiske til at det foreslås enda et unntak for innsyn i dokument og journal i § 9 i offentlegforskrifta. Denne bestemmelsen “undergraver” lovens hovedregler, og terskelen for å tilføre nye saksområder bør være svært høy.

Norsk Arkivråd etterlyser en helhetlig gjennomgang av offentleglova. Da den nye offentleglova trådte i kraft i 2009, fulgte det av flertallsmerknad at loven skulle evalueres for

å undersøke om den virket etter intensjonene om mer innsyn. I 2016 leverte Oxford Research sin rapport, som siden ble sendt på høring. I høringsrunden kom det inn svært mange høringssvar. Saken har siden ikke kommet tilbake til Stortinget. Dette forslaget og det tilbaketrunkne forslaget i mars i år om journalføring av organinterne dokumenter, føyer seg inn i rekken av “drypp” fra regjeringen for å utvide unntaksadgangen uten å se helheten. Vi mener det er en antidemokratisk tendens når regjeringen legger frem flere forslag som hver for seg svekker den overordnede retten til innsyn.

Med hilsen
Anja Vestvold
styreleder
Norsk Arkivråd

...

Kopi: Justis- og beredskapsdepartementet